

Zondag 2 december 2018, eerste advent, als gelezen is uit Zacharia 14: 4 – 9 en Openbaring 1: 9 – 11 en 8: 1 – 4

Gemeente van Christus,

Advent, dat betekent “komst van de Heer”
en op deze eerste zondag van de advent verwacht je dan misschien
in de kerk uit de Bijbel te horen lezen over de aanstaande geboorte van Jezus.

Maar de lezingen die voor vandaag op het rooster staan
- en die passen in het project voor jong en oud “Geloof met me mee!” -
die gaan nog helemaal niet over de komst van het Christuskind.

De keuze van de Schriftlezingen van vandaag riepen bij mij in eerste instantie
dan ook een soort onmachtige irritatie en vervreemding op.
Moet dat nou zo zwaar en moeilijk allemaal, zo ondoorgroendelijk?
We zijn toch met elkaar nu wel toe aan het feestlicht van advent en Kerst?
Wat moeten wij dan vandaag met de vreemde beelden die we horen uit de
mond van de kleine profeet Zacharia?
En met de brief vol engelen en trompetten van de balling Johannes op Patmos?
Dat staat toch allemaal veel te ver van ons af?
Hoe kunnen we die woorden vol beeldtaal begrijpen?
En als we ze al begrijpen, wat hebben ze dan met ons van doen?

Wij die leven in onze dagen waarin de spanningen tussen Rusland en Oekraïne
oplopen, bijna alsof er dreiging van oorlog in de lucht hangt.
Onze dagen waarin de “gele hesjes protesten” de onvrede van brede lagen van
de bevolking aan het licht brengen: de kloof tussen wie het “maken” en wie
achter dreigen te blijven, de schade van jaren neoliberalisme, die ook heel
dicht bij huis voelbaar is. Misschien zijn er ook onder ons die onzekerheid over
hun eigen toekomst voelen: zal ik het financieel redden, zal er voor mij gezorgd
worden, naar me omgezien, tel ik nog wel mee?
Onze dagen waarin een vluchtelingenkaravaan van Zuid naar Noord-Amerika
trekt, en in de Middellandse zee nog altijd vluchtelingen verdrinken: allemaal
mensen op zoek naar een leefbare toekomst.
Onze dagen ook waarin wereldwijd de effecten van klimaatverandering
nauwelijks op waarde worden geschat en de bereidheid tot adequaat handelen
op grote weerstand en zelfs ongeloof stuit.
Onze dagen waarin tot onze ontzetting - ook in ons eigen land - de
onverdraagzaamheid en het racisme groeien.

Een recent Eén-Vandaag- onderzoek wees uit dat 77% van de ondervraagden in ons land veel anti-Joods sentiment ondervindt in nieuwsmedia, op straat, op internet, in de politiek of door vernielingen. De helft van de ondervraagden voelt zich niet vrij om openlijk Joods te zijn. Eén van de geïnterviewden zegt: “Het woord Jood is een scheldwoord geworden”.

Het woord “homo” was dat al en dan heb je ook Johan Derksen nog.

En zwarte opiniemaker Seada Nourhussen heeft zich genoodzaakt gezien haar bijdragen aan dagblad Trouw stop te zetten vanwege de extreme en racistische reacties die zij op haar werk kreeg.

En het vreemde was, dat er iets kantelde, terwijl ik licht verontwaardigd in het reine probeerde te komen met de vragen wat wij toch vandaag op eerste advent met deze teksten uit de Bijbel te maken hebben of omgekeerd: wat deze Bijbelteksten vandaag met ons te maken hebben?

Opeens zag ik de verbinding tussen de mensen waar de kleine profeet Zacharia zich tot richt en ons. En ook tussen de christelijke geloofsgemeenschappen waar Johannes aan schrijft, nadat hij is in ballingschap is “opgeborgen” en niet meer over God en Christus mag vertellen, en ons vandaag hier in de Vredekerk.

Allemaal mensen die worstelen met de wereld zoals die zich aan hen voordoet, de realiteit van het leven, van hun leven, ons leven, én dat waar zij van dromen, de wereld zoals die zou kunnen of moeten zijn. Allemaal mensen getroffen door de dreigingen die er uitgaan van leiders en ideologieën.

Allemaal mensen vleugellam door het besef maar zo weinig invloed te hebben op de dingen die gebeuren, terwijl die – als ze gebeuren - wel grote invloed hebben op jou en je leven of zelfs op dat van je kinderen en kleinkinderen.

Allemaal mensen bewogen ook door het leed dat anderen overkomt of wordt aangedaan, mensen die gebeden opzenden, dag en nacht, om ontferming, om hulp, om omkeer, om hemels ingrijpen en aardse toekomst.

Allemaal mensen geschokt door de nieuwe realiteit dat alles waar jij zelf in gelooft kennelijk niet meer breed wordt gedragen of zelfs maar getolereerd.

Het Godsvolk van toen, de eerste christengemeenten, en wij vandaag...

Allemaal kunnen we vragen hebben over de tijd waarin we leven, wanhopen aan de toekomst van de wereld, of aan onze eigen toekomst, twijfelen aan God zelf, en of Hij er wel is, en om ons geeft?

En voor je weet verlies je de moed, heb je geen geloof meer in verandering of voeg je je in “het nieuwe normaal”.

En dan treft ons dat zowel Zacharia als Johannes hoopvol uitzien naar Gods “bemoeienis” met deze wereld. Hoe ze vertellen dat hemel en aarde verenigd zijn in de verwachting van het ingrijpen van de Heer in onze werkelijkheid van voortdurende dreiging, oorlog en onverdraagzaamheid.

De taal die Zacharia daarbij gebruikt is behoorlijk ondoorgrondelijk. Ook voor wie het Hebreeuws heel goed machtig zijn is lang niet alles duidelijk en goed te vertalen, vertalingen verschillen ook flink van elkaar. Maar zoveel maken we er wel uit op dat de profeet zijn bedreigde en verdrukte volk voorhoudt dat er ándere tijden zullen komen. Zoals God ooit, bij de uittocht, de zee gespleten heeft en het volk kon er doorheen trekken, schetst hij, zó zullen eens de bergen splijten en het volk zal doorgang vinden. Zoals God toen heeft omgezien naar zijn mensenvolk, hen heeft gehoord en gezien, en zich hun lot heeft aangetrokken, zo zal het weer zijn.

In de aanhoudende dreiging waar het volk mee te maken heeft reikt de profeet het beeld aan van Gods toekomst waarin alles anders zal zijn. En met dit visioen voor ogen kunnen de mensen het heden met alles wat er in is volhouden. Omdat ze vertrouwen op die naderende komst van de Heer houden zij hoop en leven ze Hem tegemoet, terwijl zij de wereld veranderen.

Ook Johannes spreekt niet bepaald “gewone taal”. We zijn als het ware getuige van een indrukwekkende, zwijgende eredienst. Een stilte van ongeveer een half uur valt. Alsof alles in de hemel even stilstaat. Totdat als een mimespeler een engel bij het altaar komt om de gebeden van de heiligen met wierook uit zijn hand op te zenden naar God. Gebeden die, gezien de gouden schaal, het gouden altaar en de vele wierook van een grote kostbaarheid zijn....

Wat voor gebeden dat geweest zullen zijn?

Gebeden van hen die – net als Johannes - leden onder de vervolging omwille van het christelijk geloof. Die nieuwe manier van zijn, waarbij mannen, vrouwen en kinderen op een ongehoorde manier vrij met elkaar omgaan; slaven en vrijen in Christus verbonden zijn en er een nieuwe broeder- en zusterschap geldt, zelfs over de grenzen tussen de volkeren heen. Schietgebeden in nood en onveiligheid, zoals ook vandaag overal ter wereld gezegd of gefluisterd door mensen die lijden onder vervolging, en die er niet mogen zijn met wat zij geloven of denken of hoe zij zichzelf beleven.

Kyriegebeden, onze de eeuwen doortrekkende roep om Gods ontferming met het lijden van ons mensen; de schreeuw om de vernieuwing van hemel en aarde; ons hartstochtelijk “uw koninkrijk kome...”

En als we daarmee te haastig zijn dan toch tenminste een glimp ervan, even, als een klein teken, een kiertje licht in het donker van de tijd.

En het is een engel die al deze kostbare gebeden brengt bij God zelf ...

Engelen zijn van alle tijden en van vele levensbeschouwingen. Zij zijn boodschappers tussen hemel en aarde, ook in de Bijbel. Ze vliegen in het Oude en in het Nieuwe Testament af en aan, met boodschappen, met waarschuwingen en met beloftes van God voor ons mensen.

Ook in de Evangelie-gedeelten die vertellen over de geboorte van het Christuskind komen ze veelvuldig voor, denk aan de aankondiging door een engel aan Maria en de engelen in de geboortenacht bij Lucas, en bij Mattheüs aan de engel die Jozef bezoekt en die hem later in een droom ook waarschuwt om op de vlucht te slaan.

In het Hebreeuws betekent het woord “malach” bode; en ons woord “engel” komt van “angelos”, Grieks voor bode, boodschapper. Hun bestaan, hun naam is als het ware hun bestemming. Engelen zijn het verbindingslijntje met God.

“Geloof je in engelen?” is de gespreksvraag van deze zondag, en dat is misschien best een mooie vraag om straks bij de koffie met elkaar eens op in te gaan.

Tegelijkertijd is het ook een hele tere vraag, die je niet al te plompverloren kunt stellen, want “engelengeloof” gaat voorbij aan het louter rationele en je weet ook niet hoe de ander op jouw persoonlijke verhaal reageert.

De hand op je schouder terwijl je alleen thuis bent.

De lichtende gestalte naast je nachtelijke ziekbed.

De geur van rozen en een liefdevolle presentie die je echt niet kunt negeren.

Mensen vertellen er soms van... maar veel vaker houden we het maar voor ons, om maar niet voor “zweverig” te worden versleten, daar waar de meeste mensen zich er te nuchter voor vinden om in engelen te geloven.

De engel waar Johannes over schrijft doet zich aan hem voor in de geur van wierook, in de glans van goud en in een geladen langdurige stilte.

Een stilte waarin het grote verlangen van de gelovigen op aarde,
al hun gebeden die ook onze gebeden zijn
- kom Heer, kom in onze dagen, kom in onze wereld, kom bij mij -
heel de hemel doortrekt.

Zoals het wachten van ook deze advent: ongeduld dat op de proef wordt
gesteld, verlangen naar orde in een chaotische wereld, volhouden tegen de
klippen van dreiging, oorlog en onverdraagzaamheid op.

Johannes gelooft dat God ons mensen niet aan ons lot overlaat.
Dat God intens betrokken is bij onze wereld omdat een engel de geurige
gouddraden van onze gebeden naar Hem opdraagt.

Geloof met me mee.... deze eerste advent.

Want wanneer wij met Johannes vertrouwen dat een engel
met onze gebeden de aarde een stukje dichterbij de hemel brengt,
scheppen wij in onze dagen een stukje hemel op onze aarde.

Amen.